

Eidsvoll verk, 29. mai 2019

Til Kulturrådets museumsseksjon
Fra Eidsvoll 1814 / Stiftelsen Norsk folkemuseum

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER».
DELRAPPORT TIL KULTURRÅDET 1. JUNI 2019

Prosjektets tittel: «Museene og fellesskapets grenser»

Museumsprogram: «Samfunnsrolle, makt og ansvar»

Deltagende institusjoner: Eidsvoll 1814/Stiftelsen Norsk folkemuseum, Falstadsenteret, Stiklestad nasjonale kultursenter, Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter, Nobels fredssenter, Museum Vest ved Fjell festing og Menneskerettighetsakademiet. Alle deltagerinstitusjonene er tilknyttet Demokratinetverket (Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter).

Om delrapporten

Følgende delrapport gjelder for prosjektperioden fra og med høsten 2018 til og med mai 2019. Ansvarlige for hvert av de seks delprosjektene har utformet underreporter for aktiviteter og fremdrift ved sine institusjoner, og disse er alle innarbeidet i dette felles dokumentet. Når det gjelder budsjett- og regnskapsoversikter for den første prosjektperioden vil disse ettersendes i et eget felles dokument.

Eidsvoll 1814 har et koordinerende ansvar for samarbeidsprosjektet «Museene og fellesskapets grenser», og rapporterer derfor både for sitt eget delprosjekt og for aktiviteter og fremdriften i prosjektets fellesdel.

Prosjektets formål

«Museene og fellesskapets grenser» er resultatet av at syv deltagerinstitusjoner i nettverket har gått sammen for å videreutvikle metodikk gjennom et prosjekt som tematisk tar for seg den demokratiske offentlighetens grenser. Prosjektet skal styrke institusjonenes evne til å inkludere og samarbeide med nye grupper – på nye måter, og samtidig frembringe redskaper som kan gi et konkret innhold til utøvelsen av en aktiv samfunnsrolle. Oppnådd kunnskap og kompetanse skal deles med andre museer og andre interesserte.

Prosjektets målsetninger

Gjennom delprosjekter og en sammenbindende fellesdel søker deltagerne å gjøre følgende:

1. Synliggjøre at ulike grupper har begrenset mulighet til å bli hørt og delta i samfunnet, samt å gjennomføre arrangementer, utstillings- og formidlingstiltak som kan bidra til disse gruppene styrker sine muligheter til å utøve aktivt medborgerskap.
2. Forsterke museenes arbeid med publikumsmedvirkning, inkludering og samskaping (*co-creation*) gjennom tiltak for kompetanseheving og systematisk metodeutvikling.
3. Dele oppnådde erfaringer, kompetanse og metodikk med relevante samfunnsaktører, og gjøre Demokratinettnettet til kunnskapsleverandør for museer, kulturarvssteder og for kulturfeltet for øvrig.

Aktiviteten og fremdrift i prosjektets fellesdel fra og med høsten 2018 til mai 2019

Oppstarten av flere av delprosjektene ble noe forskjøvet, og det var derfor hensiktsmessig å legge det første større felles prosjektstyringsmøtet til 12. mars 2019. Møtet ble avholdt på Hurdalssjøen, i direkte tilknytning til Demokratinettnettets åpne seminar og metodevevsted «Inkluderende museumspraksiser. Metodeutvikling i nettverk». Metodevevstedet ga en god og tidlig anledning til å prøve ut noe av den metodikken det skal arbeides videre med i løpet av prosjektet «Museene og fellesskapets grenser».

Det meste av aktiviteten i fellesdelen så langt er knyttet opp til detaljering av prosjektplaner, planlegging av fellesaktiviteter på tvers av deltagerinstitusjonene i 2019, samt revidering av prosjektbudsjetter med utgangspunkt i midler tildelt prosjektet fra Kulturrådet. Prosjektet med fellesdel og delprosjekter fikk innvilget 4 millioner kroner i støtte over tre år fra Kulturrådets samfunnsrolleprogram. Tildelingen var den største innenfor dette museumsprogrammet, men innebar likevel avkortning på kr 1.490.000 sett opp mot opprinnelig søknadssum (5.490.000).

I forkant av prosjektmøtet på Hurdalssjøen var det avtalt enighet om at avkortningen i midler fordeles flatt og at hvert delprosjekt og fellesdelen må planlegges videre med en reduksjon på 27,14 % av omsøkte kulturrådsmidler. Ansvarlige for delprosjektene har siden oppdatert sine budsjetter, og har stått fritt til å løse dette ved justeringer i planlagte tiltak eller ved tilføring av midler fra andre kilder.

Det ble opplyst om at tilskuddsmidler fra Kulturrådet fordeles mellom tre utbetalinger, hhv. 1 million for 2018, 1,5 millioner for 2019 og 1,5 millioner for 2020. Det lar seg imidlertid gjøre å overføre utbetalte tilskuddsmidler mellom årene i løpet av prosjektperioden etter avtale med Kulturrådet, med 2021 som siste tiltaksår i prosjektet. Eidsvoll 1814 vil innhente tildelingene, og vil samtidig ta ansvaret for å videreføre midler til delprosjektene etter anmodninger fra de ulike samarbeidsinstitusjonene.

I den overordnede prosjektstyringen har det vært lagt vekt på å legge et godt grunnlag for gjennomføring av tiltakene i fellesdelen, især de som skal sikre at kunnskap som genereres i

de ulike delprosjektene deles mellom deltagerinstitusjonene og med Demokratinetverket og med museums- og kulturfeltet for øvrig. I 2019 gjelder dette først og fremst følgende tiltak:

- Kompetanseheving gjennom åpne fagseminarer og verksteder for metodeutvikling
- Nettverksbygging internasjonalt, med mål om å få FIHRM-konferansen til Norge 2021
- Pilotutvikling av en digital formidlingsplattform for deling av innhold skapt i prosjektet

Første faglige nettverkssamling i regi av prosjektet blir i Trøndelag over to dager i oktober, med Stiklestad Nasjonale kultursenter og Falstadsenteret som ansvarlige på arrangørsiden. Programmering av samlingen er i gang og det er foreslått at dette allerede i år kan gjøres i samarbeid med Mangfoldsnettverket.

Det jobbes videre for at Demokratinetverket blir representert på neste FIRHM-konferanse, som er i Kyoto i september 2019 (i år lagt inntil ICOM-kongressen).

Det arbeides nå for etablering av en digital plattform for deling av innhold skapt i prosjektet. Foreløpig status her er at Eidsvoll 1814 har vært i et sonderingsmøte med Kultur-it, med tanke på et samarbeid om gjennomføringen av de første stegene i realiseringsprosessen; henholdsvis å utvikle en nettside for prosjektet og å utvikle en digital tidslinje over stemmerettens historie i forbindelse med markeringen av Stemmerettsjubileet i september 2019. Videre fremdrift er knyttet til diskusjon rundt målene, rammer, innhold og teknologivalg for en slik presentasjon.

Ved dags dato er fremdriften i fellesprosjektet i all hovedsak *ajour* med prosjektplan slik den forelå ved søknaden til Kulturrådet 5. juni 2018. Vi har godt håp om å gjennomføre planlagte tiltak for 2019 og takker Kulturrådets museumsseksjon for oppfølgingen så langt.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT TIL KULTURRÅDET FRA EIDSVOLL 1814, 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel: *Votes and Voices*

Ansvarsinstitusjon(er): Eidsvoll 1814, del av Stiftelsen Norsk folkemuseum

Prosjektansvarlig / prosjektgruppe: Torleif Hamre, Anne Løvås, Eline Lorentzen og André Larsen Avelin

Delprosjektets formål

Gjennom delprosjektet vil vi styrke museets samfunnsrolle ved å synliggjøre at ulike grupper har begrenset mulighet til å bli hørt og delta i samfunnet, bidra til at disse gruppene styrker sine muligheter til å utøve aktivt medborgerskap, forsterke museets arbeid med medvirkning, inkludering og samskaping (*co-creation*) og ved å dele erfaringer, kompetanse og metodikk med andre samfunnsaktører.

Delprosjektets målsetninger

Delprosjektet er knyttet til en aktivitetsperiode i august og september i tre påfølgende år, der tre ulike nasjonale valg danner bakteppet for temporære utstillinger, varierte formidlingstiltak og åpne arrangementer. Delprosjektet legger vekt på å nyutvikle medvirkningsmetodikk og ta i bruk slike fremgangsmåter for å involvere ulike grupper i gjennomføringen, i felles prosess fra konseptutvikling til praktisk avvikling. Delprosjektet skal videre bidra til å nedfelle slike fremgangsmåter i museets ordinære praksis; skape varige relasjoner til minoritetsgrupper og unge; og videre generere kunnskap for deling med samarbeidspartnere og museumsfeltet for øvrig.

Delprosjektets hovedproblemstillinger

Eidsvoll 1814 vil snakke med folk om å kunne stemme, å bruke stemmen og å ha en stemme. Hvordan kan et museum gjøre det? Kan vi bidra på måter som i større grad inkluderer grupper som opplever seg som perifere eller utenfor demokratifelleskapet? Sentrale utfordringer i prosjektet: *Tematisk*, å sette fokus på stemmeretten som en essensiell del av demokratiet. *Metodisk*, å videreutvikle metodikk for medvirkning/samskaping og dialog med andre grupper enn de museet kjenner fra før. *Politisk*, å øke interessen for valg og politisk deltaking.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

Delprosjektet er knyttet til en aktivitetsperiode i august og september måned, og perioden fra høsten 2018 til og med mai 2019 har i så måte vært knyttet til detaljert prosjektplanlegging, tiltaksutvikling, kontaktskaping og en rekke arbeidsmøter med aktuelle samarbeidspartnere. Utover videre prosjektering kan aktiviteten i delprosjektet fordeles på følgende vis:

1. Rekruttering og etablering av arbeidsgruppe med eksterne deltagere

Spørsmål knyttet til gode strategier for rekruttering av medskapere i prosjektet har vært viet mye oppmerksomhet, og prosessen har tatt en del mer tid enn forventet. For prosjektgruppen har det vært viktig å sette seg bedre inn i både polsk historie og det polske samfunnet slik det er i dag. Vi har valgt to hovedstrategier når det gjelder kontaktskaping med det polsk-norske miljøet vi ønsker å styrke kontakten med. For det første har vi etablert en arbeidsgruppe som inkluderer fem polakker med lokal tilhørighet i Grunnlovsbygda. Det er allerede gjennomført fire arbeidsmøter / workshops som har gitt vesentlige bidrag til den videre tiltaksutviklingen. For det andre har vi etablert et partnerskap med landsdekkende polsk-norske foreninger, da med tanke på arrangementsavvikling og videre spredning av informasjon som knytter seg til målsetninger for delprosjektet.

2. Programmering av arrangementer og andre formidlingstiltak

Dato for hovedarrangementet i 2019 er satt til 1. september og vil finne sted på Eidsvoll 1814. Målet med arrangementet er å skape god underholdning og gode kulturopplevelser, samtidig som det skal formidles informasjon og skapes engasjement rundt både lokalvalget i Norge 9. september og det polske valget senere i høst. I samråd med eksterne prosjektdeltagere er det lagt opp til en rekke familieaktiviteter, som formingsverksted for barna, barneomvisninger og spesielt underholdning som også har appell til de yngre. Spørsmål om valg og andre former for deltagelse i demokratiske prosesser vil vises oppmerksomhet i en debatt, så vel som på et torg med informasjonsmateriell på begge språk og gjennom mindre utstillinger, der en av disse åpnes under arrangementet. Arrangementet vil også adressere demokratiets utfordringer i dagens Polen og Norge. Som en del av delprosjektet har Eidsvoll 1814 fått i stand en avtale med Eidsvoll kommune om å legge et lokale for forhåndsstemming til grunnlovsstedet på tre lørdager i forkant av arrangementet.

3. Planlegging og utvikling av temporære utstillinger

En annen vesentlig del av aktiviteten frem til mai 2019 har vært planlegging og utvikling av to temporære utstillinger som hver på sin måte vil bidra til å nå målsetninger for delprosjektet.

Den første vil gjøre første komponent i en utstillingsplattform ment for å kunne utvides videre gjennom prosjektperioden. I 2019 vil denne blant annet romme videointervjuer med polakker og nordmenn som samtaler om norsk og polsk historie, og om stemmerett og demokrati, men også om illiberale og populistiske tendenser i dagens Europa.

Den andre temporære utstillingen, som etter planen skal åpnes i god tid før 1. september, er uteutstillingen «Rett til å stemme», et av Eidsvoll 1814 sine bidrag til Stemmerettsjubileet 2019 (100 år siden stemmeretten også omfattet folk på såkalt fattigstøtte). Denne vil bestå av et sett av milepeler som beskriver høydepunkter i utvidelsen av stemmeretten frem til i dag, men som samtidig tematiserer hvordan dette var resultatet av sosiale og politiske kamper. Det vil også tematiseres at over 400.000 over 18 år bosatt eller med gyldig opphold i landet i dag ikke har stemmerett ved Stortingsvalg (der en betydelig del av disse har bakgrunn fra Polen).

Fremdrift etter prosjektplan

Delprosjektet følger i all hovedsak fremdrift slik den er beskrevet i prosjektplanen. Oppstart av delprosjektet ble imidlertid forskjøvet noe grunnet tidspunktet for tildeling av midler. Det har også tatt en del lenger og mer tid enn forventet å etablere en arbeidsgruppe med eksterne representanter fra den sentrale polsk-norske samarbeidsgruppen. Pr 1. juni er delprosjektet likevel ajour med fremdriftsplanen for rapporteringsperioden:

September-desember 2018: detaljering av organisasjon og planer for hele delprosjektet; etablering av kontaktnettverk og partneravtaler om de enkelte videre tiltakene. Forankring og videre idéutvikling internt i museumsorganisasjonen. Kontaktmøter ansvarlige for de andre delprosjektene.

Januar-juni 2019: treffpunkter/arbeidsmøter kontaktpersoner og partnere. Hovedfokus er polske aktører og miljøer i Norge og kontakter i Polen. Utvikle konsept og innhold til Stemmerettsutstillingen. Avklare oppdrag med eksterne utstillingsprodusenter, samt avholde kontaktmøter med ansvarlige for de andre delprosjektene.

Det foreligger ingen vesentlige endringer av delprosjektet *Votes and Voices*. Avkortningen av prosjektmidler fra Kulturrådet er dels løst med nedjustering av skalaen på utstillingstiltakene i 2019 (som nevnt ovenfor). Samtidig er egeninnsatsen økt noe og søknad om ytterligere midler til tiltak senere i prosjektperioden er sendt til blant annet Sparebankstiftelsen DNB.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA MENNESKERETTIGHETSAKADEMIET TIL KULTURRÅDET 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel: Den nye planeten

Ansvarsinstitusjon(er): Menneskerettighetsakademiet (MRA)

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Lillian Hjorth, daglig leder

Prosjektets formål

Å gi enslige mindreårige asylsøkere en stemme inn i norsk offentlighet. Gjennom å vise frem deres refleksjoner om viktige samfunnsverdier, vil vi invitere et bredt publikum til å gjøre det samme. Et mål er å bevisstgjøre om demokrati og menneskerettigheter samt motvirke stereotypier og fordommer.

Prosjektets målsetninger

Delprosjektet skal resultere i en fysisk vandreutstilling, som skal tilbys museer i *Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter*, folkebiblioteker, skoler, asylmottak og andre aktører i Norge. Den skal også tilbys institusjoner i utlandet. Utstillingen vil suppleres av et nyutviklet undervisningsopplegg. Eidsvoll 1814 og Rodeo arkitekter bistår i utviklingen. Formål er at besøkende skal reflektere rundt samfunnsverdier og bli kjent med unge asylsøkere.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

Prosessen med å produsere utstillingen:

MRA startet arbeidet med utstillingsprosjektet høsten 2018. Vi har i perioden hatt en rekke møter med partnerne Eidsvoll 1814 og Rodeo arkitekter AS, der utstillingens form og innhold har blitt diskutert. Høsten 2018, samlet MRA inn dokumentasjon som skal vises i utstillingen. Materialet ble samlet inn på MRAs kurs for enslige mindreårige asylsøkere (16-18 år) på mottak på Sjøvegan, i Volda og på Mysen. Tekst-materiell ble samlet inn (håndskrevne A3 ark der EMA har skrevet ned regler for et forestilt nytt samfunn på «en ny planet») og 12 ungdommer ble intervjuet. Gutstring studio AS, filmet intervjuene, som foregikk på et kurs i desember. Våren 2019 har MRA, igjen med bistand fra Gutstring studio AS, bearbeidet og redigert filmene. Oversettere har oversatt de håndskrevne plakatene samt filmintervjuene. Til sammen har vi nå nærmere 40 planet-plakater og 17 intervjuer med EMA som skal danne grunnlaget for innholdet i utstillingen. (I samarbeid med Eidsvoll 1814, fikk MRA midler av

Kulturrådet/ Norsk Kulturfond høst 2017/vår 2018 til forprosjektet «Den nye planeten» der MRA også samlet inn dokumentasjon som skal/kan brukes i utstillingen).

Våren 2019 inngikk MRA avtale med Rodeo arkitekter AS om å utvikle utstillingsløsning (design og teknisk løsninger) og til å produsere utstillingen. Partnerne, inkludert Eidsvoll 1814, har hatt flere møter der spørsmål om konsept og innhold er diskutert. Per i dag er det oppnådd klarhet om innholdet, og design og tekniske løsninger er i ferd med å bli besluttet. Teksten som skal «sy» sammen utstillingen er også i ferd med å finne sin endelige form. Planen er at utstillingen skal produseres sommeren 2019.

Arbeid med å kontakte visningssteder:

Våren 2019 begynte MRA å kontakte aktuelle visningssteder for å kartlegge interessen for utstillingen og forberede visninger. MRA har blant annet innhentet informasjon fra og hatt positiv kontakt med Teknisk museum, Inter-kulturelt museum, Aktivitetshuset K1 (Frivillighetshuset i Oslo), Deichmanske hovedbibliotek, Oslo kommune (OXLO-uka), Larvik bibliotek, asylmottakene på Sjøvegan og Mysen og andre. MRAs inntrykk er at det er stor interesse for utstillingen.

Søknader om ytterligere finansiell støtte til prosjektet:

Våren 2019 søkte MRA Fritt Ord om ytterligere støtte til å produsere utstillingen. Partnerne er tilfredse med at vi ble tildelt 75 000 kr. av Fritt Ord til produksjonen. MRA har våren 2019, også søkt Sparebank-stiftelsen om midler til å videreutvikle prosjektet. Om de omsøkte midlene blir innvilget, vil vi kunne styrke innsatsen når det gjelder å utvikle undervisningsmateriell og å organisere og administrere visninger i Sør-Øst Norge fra og med høsten 2019 til og med utgangen av 2020.

Fremdrift etter prosjektplan

Fra og med mai 2019 vil vi fortsette med å utvikle utstillingen. Endelig format, inkludert design og tekniske løsninger, skal etter planen besluttes av partnerne i juni. Rodeo arkitekter har hovedansvaret for produksjonen, inkludert kontakt med underleverandører. Målet er at utstillingen skal være klar til visning 1. september.

I dialog med Eidsvoll 1814, vil MRA fortsette med å kontakte visningssteder og utarbeide en visningsplan. En egen invitasjon vil distribueres til partnerne i Nasjonalt museumsnettverk for demokrati og menneskerettigheter. Det skal også utvikles undervisningsmateriell. Dette arbeidet vil intensiveres når endelig utstillingsløsning er bestemt og produksjonen er igangsatt. Også utvikling av formidlings- og undervisningsmateriell knyttet til utstillingen, vil starte etter at produksjonen er igangsatt.

MRA og partnerne vil foreta strategiske beslutninger om tid og sted for utstillingsåpning. Vi håper å få medieoppmerksomhet omkring åpningen, og MRA vil arbeide med informasjon. Vi vil sannsynligvis skrive kronikk (er) som skal publiseres nasjonalt i løpet av høsten.

MRA vil utarbeide en egen «miniversjon» av utstillingen som skal tilbys Den kulturelle skolesekken for skoleåret 2020/2021. Høsten 2019 vil vi starte prosessen med å søke midler til å få utstillingen vist i utlandet.

I den opprinnelige søknaden, var planen at det skulle produseres to utstillinger: én mer omfattende utstilling for visning på museer, og én mindre vandreutstilling som kan vises i mindre biblioteker, asylmottak etc. På grunn av at partnerne fikk noe mindre midler enn omsøkt, fant vi ut at det ble mest hensiktsmessig å produsere én utstilling som søker å ivareta begge formål. Løsningen blir å produsere en utstilling med elementer som både kan vises i rom på 30 m² og 100 m². Dermed vil den fungere fint i tradisjonelle museer, men vil også kunne tilpasses mindre (og forskjellige) visningssteder. Endelig beslutning om størrelsen vil tas i juni.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA HL-SENTRERT TIL KULTURRÅDET, 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel: I dialog: Å demokratisere et utstillingsrom

Ansvarsinstitusjon(er): HL-senteret

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Hanne Steien, Ingvill Thorson Plesner, Elise Christensen og Kristin Borgenheim

Prosjektets formål

HL-senteret vil styrke arbeidet med utstillinger som har et samtidsperspektiv, fram mot bruk av det planlagte nybygget *Mino - det inkluderende museumsbygget*. Senteret ønsker å utvikle en prosessuell metodikk for utvikling av utstillinger på samtidsfeltet som sikrer selvrefleksjon, publikumsdialog og demokrati i utviklingen av nye utstillinger.

Prosjektets målsetninger

Delmål:

- Gjennomføre brukerinvolvering gjennom dialog og innspillsverksted
- Brukerinvolveringen skal føre til konkrete endringer av filmmateriell og presentasjon av filmer til utstillingen «Etter et folkemord: Møter med jezidier» som handler om situasjonen for jezidier i Irak og Norge
- Produsere film til bruk i utstillingen for å få fram deres ulike fortellinger om hva det vil si å være jezidi og deres tilknytning til Norge og hjemlandet

Overordnet mål:

- Utarbeide en generell veiledning og erfaringsbeskrivelse som kan brukes til utstillinger ved HL-senteret, særlig til tilbygget Mino
- Veiledningen skal bli tilgjengelig for andre museer og institusjoner

Delprosjektet sikter mot å utvikle mer demokratiske og selvkritiske prosesser knyttet til HL-senterets utstillingsvirksomhet, både knyttet til innhold og uttrykk. Resultatet vil bidra i det dynamiske arbeidet med publikumsmedvirkning og demokratiske prosesser ved HL-senteret.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

Høst 2018:

- Prosjektmøter og utvikling av metodikk for brukerinvolvering knyttet til produksjon av kortfilmen "Fremmed?" til bruk i utstillingen «Etter et folkemord: Møter med jezidier»

Vår 2019:

- Produksjon av første utkast til filmen «Fremmed?» til bruk i utstillingen
- Intervjuer, visninger og dialog med fokusgrupper og referansepersoner fra jezidimiljøer i Norge, med innspillsrunder for endring av filmen:
I tillegg til visning av utkast til filmen for utvalgte ressurspersoner i miljøet, har disse også vist den til sine familier som har gitt tilbakemeldinger gjennom ressurspersonene. Spesielt har de som medvirker i filmen blitt kontaktet for å gi respons og innspill til endringer. Målet med disse visningene har vært å se om jezidier i Norge opplever at den gir et gjenkjennelig bilde av dem og hva det vil si for dem å være jezidi, av deres tilknytning til Norge og hjemlandet, og av deres engasjement for jezidier i Irak etter folkemordet. Produksjonsansvarlig samlet inn tilbakemeldingene, og tok høyde for disse i redigeringen av filmen
- Innspillsverksted med skoleklasse fra Ås videregående skole:
Visning av utkast til filmen og innspillsverksted hvor elevene reflekterte rundt filmen og kom med forslag til endringer.

I forkant var det utviklet spørreskjemaer angående forforståelse om temaet, innhold, utbytte og forslag til endringer til filmen.

Målet med verkstedet var todelt: 1) kartlegge eksisterende forestillinger om jesidiene som gruppe og om filmen evt. justerte disse, og 2) elevene skulle foreslå endringer til filmen for at den skulle kommunisere tydelig med dem. På den måten ville de medvirke til den endelige versjonen.

Etter å ha jobbet individuelt slik at vi fikk aktivert og kartlagt forkunnskaper/ forestillinger om jezidier, gikk elevene i grupper på fem, der de sammen skulle diskutere filmen og bli enige om hvilke endringer de ønsket seg. Da elevene hadde kommet med sine innspill ble det diskutert litt i plenum, før de fikk en forelesning om folkemordet på jesidiene, samt mulighet til å få svar på spørsmål de ikke følte at filmen hadde besvart.

Alle skjemaene ble samlet inn, og dataene ble systematisert. Produksjonsansvarlig for filmen tok med seg bidragene, og på bakgrunn av det som kom fram i innspillsverkstedet ble det laget en endelig versjon.

- Endringer av filmen:
Tilbakemeldingene fra elever på innspillsverkstedet bidro blant annet til at det ble lagt

inn noe mer bakgrunnsopplysninger om folkemordet og om jezidier i Norge i filmen, blant annet i form av noen tekstplakater. I tillegg ønsket elevene at det skulle inn mer om jezidiernes religion (trosoppfatninger m.v.) enn det det var. Dette var imidlertid i strid med det jezidier som så samme utkast til filmen ønsket, ettersom det er produsert en egen film til utstillingen som går mer inn på trosretningen. På dette punktet valgte produsenten å følge rådet fra jezidiene.

- Internseminar på HL-senteret for alle ansatte om museum og makt, med fokus på prosesser for inkludering og flerstemmighet (gjennomføres fordelt i en serie på tre internseminarer våren 2019):
To av tre internseminarer for alle ansatte på HL-senteret er gjennomført. Den første ble avholdt 1.april 2019 på Norsk teknisk museum med fokus på prosesser for hvordan museet/ institusjonen definerer hva som faller innenfor eller utenfor når vi skaper utstillinger. Det andre internseminaret ble avholdt 13.mai på Nobels fredssenter med fokus på hvordan skape gode og inkluderende prosesser i museet.

Fremdrift etter prosjektplan

Fremdrift er på de fleste punkter i tråd med prosjektbeskrivelsen. Følgende er gjennomført av planlagt aktivitetsplan:

- Oppdatering på litteratur og erfaringer fra andre museum (også pågående gjennom hele prosjektperioden)
- Internseminar på HL-senteret for alle ansatte om museum og makt, med fokus på prosesser for inkludering og flerstemmighet (gjennomføres fordelt i en serie på tre internseminarer våren 2019)
- Innspillverksted med skoleelever og dialog med representanter for de som portretteres i filmen: Visning av kortfilm, dialog for respons til bruk i videre arbeid
- Ekstra filmkutt til utstillingen «Etter et folkemord: Møter med jezidier» utarbeidet etter innspill fra publikum
- Produksjon av utstilling med åpning i juni 2019 er i rute

Det er kuttet i deler av delprosjektet: Etableringen av kommunikasjonsplattform og nettbaserte høringer med publikum på senterets nettside hlsenteret.no strykes fra prosjektet på grunn av budsjettkutt.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA SNK OG FALSTADSENTERET TIL KULTURRÅDET, 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel:

«Demokrati og voksenopplæring – museer og minnesteder som utvidet læringsarena»

Ansvarsinstitusjon(er): Falstadsenteret og Stiklestad Nasjonale Kultursenter

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Sebastian Klein, Ingvild Hagen Kjørholt og Heidi Anett Øvergård Beistad

Prosjektets formål

Prosjektet «Demokrati og voksenopplæring. Museer og minnesteder som utvidet læringsarena» vil tilby et langsiktig og lærerplanfestet undervisningstilbud til voksenopplæringen for minoritetsspråklige knyttet til demokrati og aktivt medborgerskap på minnested og museum. Det er et mål at tilbudet i prosjektperioden skal benyttes i hele trøndelagsregionen og lanseres på et nasjonalt nivå.

Prosjektets målsetninger

Prosjektet tar utgangspunkt i et nylig gjennomført pilotprosjekt som ble gjennomført av Falstadsenteret og SNK på forespørsel fra Trondheim voksenopplæringscenter (TROVO) om å bruke museer og minnesteder i demokrati- og medborgerskapsopplæring for minoritetsspråklige studenter. Den kulturelle skolesekken tilbyr i dag en mulighet for at skoleklasser deltar på minnesteder og museum for demokrati- og medborgerskapsopplæring. Tilbudet omfatter ikke voksenopplæringen. Hovedmålet med prosjektet er å implementere et læreplanfestet tilbud til denne studentgruppen.

Eventuelt: Prosjektets hovedproblemstillinger

Prosjektets satsning er rettet mot å skape et tilbud som både inkluderer et læreplanforankret undervisningsopplegg vinklet mot demokrati- og medborgerskap som tar i bruk museer og minnesteder som alternative læringsarenaer. Nyere forskning innen museumspedagogikk viser at slike institusjoner kan fungere godt i integreringsøyemed, og vår erfaring fra tidligere piloteringsrunder viser at vi har muligheten, gitt sjansen, til å skape et effektivt og verdifullt tilbud til en elevgruppe med et stort utnyttet mulighetsrom.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

I løpet av høsten 2018 så gjennomførte Falstadsenteret og SNK i samarbeid med Trovo tre av tre modulære undervisningsmoduler.

Undervisningsmodulene tar utgangspunkt i tre forskjellige, men sammenhengende innganger til problemstillingen om hvordan museum og minnesteder kan behandles av elever med minoritetspråklig bakgrunn. Sentralt hos alle er en dialogpedagogisk vinkling, med søkelys på egenarbeid og oppgaver som stimulerer til kritisk tanke omkring tema som institusjonens rolle, demokrati, historiebevissthet, historiebruk, og egenidentitet. Denne piloteringen ble etterfulgt av et evalueringsmøte hvor partene møttes for å diskutere med både elevene og lærere hva som fungerte godt og hva som kunne forbedres. Resten av 2018 ble brukt på å gjennomarbeide undervisningsopplegget og planlegge 2019.

I mars av 2019 deltok vi på metodeverksted samt prosjektmøtet på Hurdal. Vi har benyttet oss av tiden etter til å utvikle og planlegge et seminar til den 17. Juni ved Falstadsenteret med tittelen *kulturen som møteplass? Kulturarven og dialogens potensielle rolle i integreringsarbeidet.*

Det har også blitt gjennomført en kunnskapshevingsworkshop med kunstner Gunnhild Uddu Ystad. De tre undervisningsmodulene er nå blitt ferdigstilt.

Undervisningsmodulene er kort beskrevet nedenunder:

Modul I – «Ting og Rom»

Elevene blir introdusert til Falstadsenteret som et museum og minnested samtidig som de får en gjennomgang av helheten i undervisningsopplegget. Elevene vil gjennom dagen få utforske hva et museum er, hva de assosierer med et museum, og hva som forventes med en slik institusjon.

Gjennom en serie med forskjellige øvelser, så vil elevene vil utforske hvordan ting kan bli brukt til å fortelle historier, og hva som skjer når man putter noe personlig på utstilling.

Modul II – «Hvem sin historie»

Eleven blir introdusert til Stiklestad nasjonale kultursenter. Dagen vil omhandle historiebruk, og historiske narrativ med utgangspunkt i elevenes egne fortellinger og refleksjoner omkring identitet.

Modulen bygger på den forrige ved å sette søkelyset på ting og deres historier. Elevene får utdelt gjenstander fra museets samling for å diskutere hva tingene kan bety og deres bruksområder. Disse skal så relateres til deres egne historier, og elevene skal dele noen av deres bemerkninger med resten av gruppa.

Deres valg av bilder og påfølgende diskusjon blir videreført til den avsluttende modulen.

Modul III – «Tusen Ord»

Den siste og avsluttende undervisningsmodulen finner sted ved Falstadsenteret. Elevene skal ta utgangspunkt i et kreativt bildemateriale for å skape en kollasj med en bakgrunn, midtgrunn og forgrunn. Bildemateriale som elevene skal jobbe ut fra er hentet fra deres erfaringer fra de forutgående besøkene ved Falstad og SNK, og vil fungere som et språkløst uttrykk for deres erfaringer med de tre undervisningsmodulene. Arbeidet deres vil stilles ut i museet, og kan bli brukt i undervisningssammenheng ved de to institusjonene.

Fremdrift etter prosjektplan

Vi har gjennomført to piloteringsrunder siden Vinter 2017, og skal nå gjennomføre et planlagt seminar - *kulturen som møteplass? Kulturarven og dialogens potensielle rolle i integreringsarbeidet* - den 17. Juni.

Vi vil videre prioritere arbeidet med å opprette nok støtte fra Fylkeskommunene for å begynne å invitere elevgrupper fra voksenopplæringa til minoritetspråklige til Falstadsenteret og SNK for å gjennomføre de tre undervisningsmodulene. Vi håper at i løpet av høstsemesteret 2019 så vil vi ha opprettet nok støtte til å kunne planlegge besøk av den gjeldende elevgruppa utover våren og høsten 2020. Det er også planlagt publikasjon(er) knyttet til dette arbeidet.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA NOBELS FREDSSENTER TIL KULTURRÅDET, 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel: Hva sier Publikum?

Ansvarsinstitusjon(er): Nobels Fredssenter

Prosjektgruppe / prosjektansvarlig: Liv Astrid Sverdrup

Prosjektets formål

Museene forvalter og forteller. Vi synes selv vi spiller en viktig samfunnsrolle, men deler folk denne oppfatningen? Hvem er det som bruker oss, og til hva? Er dette publikummet et representativt utsnitt av det norske samfunn? Hvis ikke, hva kan vi gjøre for å endre på dette, og kanskje spille en enda viktigere samfunnsrolle framover? Er vi tilstrekkelig bevisst vår makt og vårt ansvar?

Prosjektets målsetninger

Nobels Fredssenter ønsker å søke svar på dette hos sitt publikum. Gjennom en kvalitativ og kvantitativ undersøkelse knyttet til ulike tematiske satsinger i form av utstillinger, vil vi måle hvorvidt folk som besøker oss ser på oss som relevant og inkluderende.

Eventuelt: Prosjektets hovedproblemstillinger

Blir museet sett på som aktuelt og relevant av publikum? På hvilken måte mener publikum at museene kan spille en aktiv samfunnsrolle i fremtiden? Er det slik at ulike publikumsgrupper opplever at deres virkeligheter og perspektiver blir ivaretatt? Dette er hovedspørsmålene vi vil stille til publikum i perioden 2019-2021. Slik ønsker vi å måle, primært ved hjelp av kvalitativ metode, men også delvis kvantitativ metode, effekten av museets ambisjoner og arbeid for å ha en mer aktiv samfunnsrolle.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

Vi har høsten 2018 og frem til mai 2019 utviklet en pilot for en publikumsundersøkelse, og er nå i gang med å teste denne i vår nyåpnede klimautstilling KlimaLab.

Den samme publikumsundersøkelsen vil videreutvikles høsten 2019, og gjennomføres i utstillingsperioden frem til januar 2020. Deretter vil vi gjennomføre en lignende undersøkelse, men med utgangspunkt i et annet tema; aktivisme.

Begge undersøkelsene utføres med utgangspunkt i våre tematiske utstillings-satsinger knyttet til hhv klimakrisen og aktivisme. Resultater fra 2019-undersøkelsen tas inn i drøftingen av den videre programmeringen på museet i mellomtiden.

Utvalg: Det er Nobels Fredssenters norske publikum som er målgruppe for undersøkelsen. Med norsk menes her alle som er bosatt i Norge. Vi har valgt å fokusere på norske

respondenter da dette er særlig relevant i forhold til vår samfunnsrolle og en norsk samfunnsdebatt.

Tidsperiode:

Vår og høst 2019 – tiltak/metode for publikumsmedvirkning testes. Både deltakere og øvrig publikums' tilbakemeldinger samles inn og analyseres.

Vår og høst 2020 – nytt tiltak/metode for publikumsmedvirkning utarbeides på bakgrunn av erfaringene fra 2019, og måles etter de samme parametere som i 2019.

2021 – sammenligning og evaluering, deling av funn og rapportering med andre museer i nettverket.

Metode: Datainnsamlingen foregår blant publikum, i museet, av mastergradserfarne museumsansatte. Empirien samles både via observasjon, men også gjennom semi-strukturerte intervju med publikum. Med deltakere i medskapingsaktiviteten vil det også bli foretatt dybdeintervju. Data samles rundt følgende parameter: Relevans, inkludering, publikumsmedvirkning, engasjement. Vi vil støtte oss på Nina Simons *The Participatory Museum* som teoretisk overbygning.

I tillegg vil vi gjennomføre en kvantitativ analyse høsten 2019. Den kvantitative analysen vil gjennomføres i samarbeid med et eksternt miljø som har kompetanse innenfor større publikumsundersøkelser. Vi har justert prosjektet noe mht utvalg: For piloten og videre undersøkelse vil vi primært fokusere på aktiviteter som skjer på Nobels Fredssenter, men samtidig vil vi arbeide for å utvikle en metode og undersøkelse som flere i nettverket kan bruke og også gjerne prøve ut i perioden frem til 2021. Dette har vi allerede presentert som en mulighet på nettverksmøter og flere museer sier at de er interessert i å vurdere dette. Vi har videre valgt å fokusere på norske respondenter da dette er særlig relevant i forhold til vår samfunnsrolle og en norsk samfunnsdebatt.

Fremdrift etter prosjektplan

Fremdrift er som opprinnelig planlagt og redegjort for i tiltak- og fremdriftsplan. For 2019 har vi etablert et forprosjekt i første kvartal, og gjennomfører nå en pilot i andre kvartal, i tredje og fjerde kvartal vil vi gjennomføre en både kvalitativ og kvantitativ undersøkelse basert på erfaringer fra piloten. For 2020 vil vi gjennomføre en lignende undersøkelse, over et annet tema, og justert for erfaringer vi gjorde oss i 2019. I 2020 vil vi oppsummere erfaringene og dele funn med nettverket og andre miljøer i rapportform, samt evaluere prosjektet. Vi er åpne for å dele metode med andre museer underveis.

«MUSEENE OG FELLESKAPETS GRENSER»

DELRAPPORT FRA MUSEUM VEST V/ FJELL FESTNING TIL KULTURRÅDET, 1. JUNI 2019

Delprosjektets tittel: Fire møter på Fjell, våren 1945

Ansvarsinstitusjon: Fjell festning, Museum Vest

Prosjektgruppe: Vagleik Røkke Mathisen, Sahra Torsvik

INNHold

Prosjektets formål

Vi ønsker å utvikle eit publikumstilbod der lagnadane til fleire personar som mista grunnleggande rettar i den kaotiske tida etter frigjeringa, og etter Tysklands fall blir diskutert. Etter kapitulasjonen vart både norske borgarar og tyske soldatar utsett for overgrep. Marginaliserte grupper blei ekskludert frå den nasjonale feiringa. Gjennom *Augmented reality* (AR) kan ein møte nokre av desse personane sjølv, og bli kjent med deira historie gjennom eit dataspel. Fjell festning er eit stad der det er naturleg å snakke om brot på menneskerettar sidan det vart nytta krigsfangar til å bygge anlegget. Vørndnad for grunnleggande rettar vart dermed satt til side for å klare å gjennomføre byggeprosjektet. Dataspel er eit kulturuttrykk som gjer mange spennande mogleikar i undervisning, og som er interessant å utforske for musea.

Prosjektets målsetningar

Fornye publikumstilbodet på Fjell festning, slik at ein kan ta i bruk meir av det 700 mål store uteområdet og å gi publikum høve til å lære om kulturminna og historia til desse. Gjennom eit samarbeid med Høgskolen på Vestlandet skal det utviklast ein AR plattform/dataspel for å fortelje historia til fleire menneske, i ei kulturhistorisk setting. Desse historiene vil vere fiktive, men basert på verkelege fortellingar. Eit arbeid for å samle inn informasjon om ulike fortellingar vil derfor vere ei viktig oppgåve for å kunne setje saman fortellingane. Dette arbeidet vil også vere nyttig utover dette prosjektet og vil bidra til auka innsikt i fortellinga om Fjell festning. Dataspelet vil bli tilgjengeleg for alle, men blir utforma med særleg tanke på ungdomsskulen og vidaregåande skule. Eit mål med spelet er å engasjere skuleelevar på ein ny måte i undervisninga.

Eventuelt: Prosjektets hovedproblemstillinger

Kva skjer med informasjon som kan vere sensitiv og sårbar når ein skal overføre det til eit digitalt medium? Kva pedagogiske verkemiddel vil vere best for å fange merksemda til brukaren og få dei til å bli aktiv deltakande i historia?

AR plattformen/det medierte laget vil pregast av eit forsøk på å balansere det å skape ei spennande historie, sett opp mot etiske vurderingar knytt til eit sensitivt materiale. Vi er framleis i ein tidleg utviklingsstadium, men vi går i retning av eit eventyrspel. Som vi har skrive i den opphavlege søknaden får brukaren rolla som journalist. Oppdraget blir å utforske Fjell festning med tanke på å komme over ein god «story». Kva val brukaren gjer undervegs får følgjer for kva historie ein til slutt ender opp med. Ved hjelp av ei digital matte, vil den digitale avataren brukaren kontrollerer samhandle med digitale karakterar på området. Dialogen i spelet gir brukaren beskjed om kor ein skal gå for å få tak i informasjon og såleis drive handlinga i spelet vidare. Informasjonen vil gje innsikt i ulike lagnader til menneske som av ulike grunner møttest på Fjell sommaren 1945. Kva val du let avataren gjere avgjer til sjuande og sist korleis nyhendereportasjonen blir sjåande ut. Vi ønsker at brukaren skal ha stor fridom til å spele spelet som han eller ho vil sjølv. Det vil seie at ein kan skrive ei historie som legg vekt på den umenneskeleg behandlinga som vart gitt tyske krigsfangar, norske jenter og andre som fall utanfor det store fellesskapet. Som ein del av spelet ønsker vi at vala som elevane gjer blir diskutert i ettertid. Vi har ikkje avgjort om dette skal skje som samtale eller om vi vel ei digital løysing.

Eit viktig spørsmål er korleis vi kan gjere karakterane verkelege nok til at brukaren vil akseptere rolla dei er tiltenkt gjennom dataspellet, og samtidig formidle fortellingar som er av vanskeleg og sårbar karakter? Vi ønsker at samspelet mellom karakterane og brukaren kan gje spelaren innsikt i hendingar som ikkje så ofte blir snakka om i offentlegheita. Dermed får spelar ei betydeleg rolle i innhenting av informasjon, noko som er viktig å få fram gjennom spelet si utforming og innhald. Korleis spelaren engasjerer seg vil difor vere viktig for resultatet. Målet er difor å skape eit spel som både er spelteknisk bra, samstundes som fortellinga engasjerer.

Aktiviteten i delprosjektet fra og med høsten 2018 til mai 2019

Innsamling av informasjon som skal brukast til å skape karakterane i AR plattformen/spelet.

-Innhenting av informasjon frå Riksarkivet: Våren 2019

Gjennomgang av OT-arkivet hos Riksarkivet. Eit besøk vart gjennomført i mars 2019, det er plan om å få til eit besøk igjen i løpet av hausten 2019.

-Innhenting av fotomateriale: eit søk gjennom foto/film materiale på Bundesarchiv

Gjennomført haust 2018. Har også fått tilsendt filmmateriale.

Det er også ynskjeleg å samle inn fotomateriale frå Oscarsborg, på grunn av omstrukturering av deira arkiv venter me no på dette materialet.

- Arbeidsmøte med Høgskulen i Vestlandet hausten 2018 og våren 2019. Det blei skriva kontrakt med HVL i mars 2019 som endeleg formaliserte samarbeidet

- Intervju med informantar for å samle inn bakgrunnsmateriale til personane som ein møter i spelet.

Fremdrift etter prosjektplan

- Besøk på Riksarkivet og Statsarkivet i Bergen, haust 2019
- Skape karakterane som skal vere med i AR plattform/dataspelet.

Karakterane er:

- ein sovjetiske krigsfange
- ein tysk soldat i norsk internering
- ei norsk kvinne som er gravid med den tyske soldatkjærasten sin
- ein representant for dei britiske troppane som okkuperte festninga

- Utforme spelet i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet
- Intervjue informantar og samle informasjon
- Elevar testar og evaluerer dataspelet – vår 2020
- Planlegge konferanse hausten 2020 – denne konferansen skal handle om tema kring demokratiet yttergrenser, brot på menneskerettar og musea sin samfunnsrolle. Ei eiga gruppe er satt saman for å arbeide med denne konferansen.

MERKNAD: OM VEDLEGG TIL DELRAPPORTEN

Budsjett- og regnskapsoversikter for den første prosjektperioden vil ettersendes i et eget felles dokument. Grunnet midlertidig fravær av sentrale personer i prosjektet vil vi trenge noe mer tid til å sette sammen tallene fra de seks ulike delprosjektene. Vi viser her til korrespondanse med Tove Veiåker i Kulturrådets museumsseksjon 28. mai, der det ble åpnet for muligheten til å ettersende vedlegg til delrapporten innen noen virkedager etter fristen.